

УДК 334:005

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.209.215-220>

Ковальчук Н.В.
кандидат економічних наук
Університет митної справи та фінансів
Kovalchuk Natalia
PhD in Economic Sc.
University of Customs and Finance
<https://orcid.org/0000-0002-3008-1863>

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Раціональне використання часу є одним із ключових ресурсів, який безпосередньо впливає на якість туристичних послуг, рівень задоволеності клієнтів та фінансові результати підприємств.

У статті досліджено тайм-менеджмент як важливий інструмент підвищення ефективності управління туристичною діяльністю. Обґрунтовано актуальність застосування сучасних методів управління часом у діяльності туристичних підприємств. Визначено ключові відмінності функціонування туристичних підприємств у мирний час і в умовах війни, зокрема підвищену невизначеність, обмежений горизонт планування, транспортні обмеження та залежність від чинників безпеки. Доведено, що ефективне впровадження тайм-менеджменту сприяє зниженню рівня стресу працівників та формуванню конкурентних переваг туристичного підприємства. Отримані результати можуть бути використані в практичній діяльності управління туристичними підприємствами в умовах війни.

Ключові слова: тайм-менеджмент, управління, туристична діяльність, ефективність, планування часу, конкурентоспроможність.

TIME MANAGEMENT AS A TOOL IN TOURISM MANAGEMENT

The purpose of the study is to substantiate the role of time management as a tool for increasing the efficiency of tourism management and to determine the directions of its implementation in the practice of tourism enterprises. Rational use of time is one of the key resources that directly affects the quality of tourism services, the level of customer satisfaction, and the financial performance of enterprises. However, in many tourism enterprises, time management issues remain insufficiently systematized and not integrated into the overall management system. The methodological framework of the study is based on theoretical concepts and practical case studies, which make it possible to analyze the impact of time management on motivational processes, communication effectiveness, and resource provision in tourism organizations. Business in the tourism sector is characterized by seasonality of demand, a high level of communication with customers, and coordination of actions between various entities in the tourism market. The article identifies key differences in the functioning of tourism enterprises in peacetime and wartime, including increased uncertainty, limited planning horizon, transportation restrictions, and dependence on security factors. The article pays special attention to such tools as working time planning, task prioritization, delegation of authority, task performance control, and the use of digital technologies. The effectiveness of time use is determined not only by the application of planning techniques, but primarily by the subjective feeling of control over time. The article identifies the main problems of implementing time management in tourism management, including insufficient level of managerial competencies of personnel, resistance to organizational changes and inefficient use of information resources. Practical recommendations are proposed for increasing the efficiency of time management, in particular through personnel training, implementation of corporate time management standards and use of modern digital management tools. The results obtained can be used in the practical management of tourism enterprises in wartime.

Keywords: time management, management, tourism activity, tourism enterprise, efficiency, time planning, competitiveness.

JEL classification: M12.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток туристичної галузі відбувається в Україні в умовах військового стану, високої динамічності ринкового

середовища, цифровізації бізнес-процесів та змін у споживчих запитах туристів. За таких умов ефективність управління туристичною діяльністю значною

мірою залежить від здатності керівників і персоналу туристичних підприємств раціонально використовувати час як один із ключових управлінських ресурсів. Водночас практика свідчить, що на багатьох туристичних підприємствах питання тайм-менеджменту залишаються недостатньо систематизованими та не інтегрованими в загальну систему управління.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень у сфері менеджменту, питання адаптації інструментів тайм-менеджменту до специфіки туристичної діяльності залишаються недостатньо розробленими. Особливої уваги потребує визначення ефективних методів управління часом з урахуванням особливостей туристичної сфери, використання цифрових технологій та формування відповідних управлінських компетенцій персоналу.

У зв'язку з цим виникає необхідність ґрунтовного дослідження тайм-менеджменту як інструменту підвищення ефективності управління туристичною діяльністю, обґрунтування шляхів його впровадження та розроблення практичних рекомендацій для туристичних підприємств в умовах сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основу сучасного тайм-менеджменту покладені концепції Л. Зайверта, С. Кові, Б. Трейсі, Д. Аллена, Д. Ейзенхауєра та інші [3, 4, 7, 10]. Напрацьовані ними інструменти є ефективними в будь-якій сфері діяльності на індивідуальному рівні.

Українські автори Рудик Я.М., Наливайко Н.Я. та Хорошко О.В. зосереджують увагу на методах, функціях та управлінських аспектах використання часу, розглядаючи його як стратегічний ресурс розвитку підприємства [6]. Черевко О.В., Назаренко С.А., Приймак К.А. розглядають сучасні виклики в тайм-менеджменті, зокрема вплив цифрових технологій, інформаційне перевантаження та багатозадачність [9].

Одним із небагатьох досліджень особливостей управління часом у туристичних компаніях були зроблені йорданськими науковцями. Мохаммад Найеф Альсарайре з колегами провели опитування 14 туристичних підприємств для виявлення втрат часу в їхній роботі та причин цих втрат, пов'язаних з організаційними і інформаційними факторами. Результати показали, що компанії стикаються з проблемами в управлінні «вузькими місцями» операцій, а також із недостатньою координацією між підрозділами, що негативно впливає на оперативність обслуговування клієнтів і оновлення туристичних продуктів на ринку [12].

Найбільш ґрунтовними серед українських досліджень використання інструментів тайм-менеджменту в підприємствах туристичного бізнесу є роботи Хитрої О.В. Наприклад, у своїй статті «Роль тайм-менеджменту в підвищенні ефективності управління туристичним підприємством як суб'єктом гостинності» автор обґрунтовує зв'язок тайм-менеджменту із загальними підходами до управління туристичними бізнес-структурами та виділяє часову компетентність працівників як критичний фактор успішної адаптації до просторово-часового континууму туристичної діяльності. Автором систематизовано основні методи управління

часом і запропоновано алгоритм формування оптимальної стратегії тайм-менеджменту для підвищення результативності роботи туристичних підприємств [8].

Гаврилюк А.М. та Плецан Х.В. В своїй роботі роблять акцент на важливості пунктуальності в комунікаціях в індустрії туризму використанні. Автори відзначають, що саме пунктуальність, яку можна розвинути за допомогою інструментів тайм-менеджменту, може принести компанії додаткові прибутки [1]. Примак Т.Ю., Васильчук О.В. розглядає тайм-менеджмент у комунікаціях туристичної індустрії, що дозволяє пов'язати часовий менеджмент із процесами взаємодії в туристичних організаціях [5].

Незважаючи на наявність наукових напрацювань у сфері менеджменту, застосування інструментів тайм-менеджменту в управлінні туристичною діяльністю часто має несистемний характер і не враховує сучасних проблем галузі в умовах війни. Невірішеною залишається проблема обґрунтування та впровадження тайм-менеджменту як складової антикризового управління туристичною діяльністю, що потребує адаптації класичних інструментів управління часом до специфіки туристичної галузі та умов воєнного стану.

Метою дослідження є обґрунтування тайм-менеджменту як інструменту підвищення ефективності управління туристичною діяльністю та визначення напрямів його впровадження в сучасну практику туристичних підприємств.

Методологічну основу дослідження становить системний підхід. Застосовано методи теоретичного аналізу та синтезу з метою узагальнення наукових підходів до управління часом і визначення особливостей їх використання в туристичній сфері в умовах воєнного стану.

Виклад основних результатів дослідження. У сучасній теорії управління тайм-менеджмент розглядається як сукупність принципів, методів та інструментів, спрямованих на раціональне планування, організацію, розподіл і контроль використання часу з метою підвищення ефективності діяльності організації та її персоналу. Час у менеджменті виступає особливим ресурсом, який, на відміну від матеріальних і фінансових ресурсів, є обмеженим, незворотним і не підлягає накопиченню, що зумовлює необхідність його оптимального використання.

Теоретичні принципи управління часом у туризмі зосереджені на підвищенні задоволеності гостей та досягненні цілей організації. До основних інструментів тайм-менеджменту, які можуть ефективно застосовуватися в управлінні туристичною діяльністю, належать планування робочого часу, пріоритизація завдань, делегування повноважень, контроль виконання завдань та використання цифрових технологій.

Планування робочого часу передбачає визначення цілей діяльності, формування переліку завдань і встановлення часових меж їх виконання. У туристичних підприємствах доцільним є поєднання короткострокового та середньострокового планування з урахуванням сезонних коливань попиту.

Пріоритизація завдань дозволяє зосередити увагу

персоналу на найбільш важливих і термінових завданнях. Класичними загальними інструментами тайм-менеджмента стали стратегічне планування та визначення пріоритетів відомого американського державного та військового діяча Ейзенхауера, який запропонував модель організації справ за критеріями терміновості та важливості. Використання таких методів, як матриця Ейзенхауера або правило Паретто, сприяє зменшенню витрат часу на другорядні дії та підвищенню ефективності управлінських рішень.

Делегування повноважень є важливим інструментом оптимізації часу керівників туристичних підприємств. Рациональний розподіл завдань між працівниками не лише знижує навантаження на управлінський персонал, а й сприяє підвищенню мотивації та професійного розвитку працівників.

У зарубіжних дослідженнях тайм-менеджмент здебільшого розглядається як *процесна та поведінкова категорія*, що впливає на ефективність діяльності опосередковано через психологічні механізми. Американська дослідниця у сфері психології праці та організаційної психології Т.Н. Масан зробила значний внесок у вивчення тайм-менеджменту. Авторка запропонувала логічний ланцюг (process model):

Техніки тайм-менеджменту → *Відчуття контролю над часом* → *Менший стрес* → *Вища задоволеність роботою* → *Краща ефективність*.

Ключовий результат її дослідження: найсильніший ефект має не сама техніка, а відчуття контролю над часом. Працівники, які відчувають контроль, демонструють нижчий рівень робочого стресу, вищу задоволеність роботою, стабільнішу результативність [11].

Процесна модель тайм-менеджменту, запропонована Т.Н. Масан, доводить, що ефективність використання часу визначається не лише застосуванням технік планування, а передусім *суб'єктивним відчуттям контролю над часом*.

На відміну від цього дослідження, у роботах українських науковців Гаврилюк А.М., Плецан Х.В., Хитра О.В., Гузар У., Возна Л. та ін. [1, 8, 2] акцент переважно робиться на *інструментальному та організаційному аспектах тайм-менеджменту*, зокрема на використанні методів планування, пріоритизації завдань, раціоналізації робочого часу персоналу туристичних підприємств. Українські автори розглядають тайм-менеджмент передусім як практичний інструмент підвищення ефективності управління туристичною діяльністю, тоді як підхід Т.Н. Масан, дозволяє глибше осмислити його поведінкову та психологічну природу. Поєднання цих підходів формує цілісне бачення тайм-менеджменту як комплексного управлінського інструменту в туристичній діяльності.

В останній час у зв'язку з війною та військовим часом в Україні зростає внутрішній туризм для українців. Ця галузь приваблює інвесторів та потребує професійного менеджменту. У світі подорожей та туризму управління часом може бути вирішальним фактором між успіхом та стресом. Підтримка пікового рівня продуктивності, мінімізація помилок через недогляд та надання першокласного обслуговування клієнтам – все

це вимагає оптимального використання часу.

В умовах воєнного стану внутрішній туризм в Україні функціонує за принципово нових часових параметрів, що відрізняються від мирного періоду. Характерними ознаками є високий рівень невизначеності, скорочення горизонту планування, часті зміни маршрутів, обмеження транспортної інфраструктури, комендантські години та залежність туристичних потоків від ситуації безпеки. За таких умов час перетворюється з планованого ресурсу на критичний фактор виживання туристичних підприємств, а класичні моделі довгострокового планування виявляються малоефективними.

У воєнний період тайм-менеджмент внутрішнього туризму набуває адаптивного характеру. Його основною метою стає не максимізація продуктивності, а забезпечення оперативності управлінських рішень, гнучкості організаційних процесів і зниження часових втрат у кризових ситуаціях. Туристичні підприємства змушені переходити від жорстко регламентованих графіків до коротких циклів планування, що передбачають регулярний перегляд завдань, маршрутів і ресурсів. Особливого значення набуває вміння швидко перерозподіляти робочий час персоналу залежно від змін попиту та умов безпеки.

В умовах війни туристи очікують не лише якісного сервісу, а й швидкої реакції, актуальної інформації та чіткої координації дій. Тому тайм-менеджмент туристичних підприємств має бути зорієнтований на управління часом клієнта, зокрема на скорочення часу обробки запитів, оперативне інформування про зміни програм та мінімізацію періодів очікування. Рациональна організація часу безпосередньо впливає на рівень довіри туристів, що в умовах нестабільності стає важливою конкурентною перевагою внутрішнього туризму.

Війна суттєво підвищує рівень стресу працівників туристичної сфери, що зумовлює необхідність перегляду підходів до управління робочим часом. Тайм-менеджмент у цьому контексті має виконувати не лише організаційну, а й підтримувальну функцію, сприяючи зниженню емоційного виснаження та професійного вигорання. Орієнтація на формування відчуття контролю над часом, що відповідає процесній моделі Т.Н. Масан, дозволяє підвищити психологічну стійкість персоналу та зберегти стабільність роботи туристичних підприємств навіть за умов підвищеного навантаження [11].

В нинішніх умовах доцільно запропонувати розглядати тайм-менеджмент для підприємств туристичної галузі як складову антикризового менеджменту. Такий підхід дозволяє туристичним підприємствам не лише адаптуватися до нестабільного середовища, а й зберігати функціональну ефективність, підтримувати якість туристичних послуг та допомагати вирішувати проблеми.

Наведені в табл. 1 проблеми підприємств туристичній сфері свідчать, що тайм-менеджмент може допомогти забезпечити узгодженість процесів, знизити стресове навантаження та адаптуватися до нестабільного зовнішнього середовища.

Таблиця 1

Типові проблеми туристичної сфери та інструменти тайм-менеджменту

Типова проблема	Прояв у туристичній діяльності	Інструменти тайм-менеджменту
Загроза безпеки	Загроза ракетних обстрілів є стримуючим фактором для туристів	Адаптивне гнучке планування
Висока сезонність	Перевантаження в пік, простої в міжсезоння	Адаптивне планування, сценарний підхід, гнучкі графіки
Дефіцит часу та багатозадачність	Одночасна робота з клієнтами, партнерами, документами	Матриця пріоритетів Ейзенхауера, правило 60/40
Високий рівень стресу	Емоційно напружена робота з туристами	Поведінковий тайм-менеджмент, формування відчуття контролю над часом
Форс-мажорні ситуації	Скасування турів, зміна маршрутів, ризики безпеки	Короткі цикли планування, резерви часу
Низька координація між учасниками	Затримки через неузгоджені дії	Командний тайм-менеджмент, тайм-карти процесів
Інформаційне перевантаження	Велика кількість повідомлень і каналів	Регламентация комунікацій, часові блоки
Відсутність стандартів часу	Різна швидкість виконання однакових завдань	Нормування часу, Аналіз ефективності використання робочого часу
Кадровий дефіцит із-за мобілізації та переїздів працівників	Перевантаження наявного персоналу	Делегування, перерозподіл часу
Невизначеність та логістичні проблеми:	Закрите небо, перебої в транспорті, перебої з електропостачанням	Гнучке планування, часові буфери

Джерело: складено автором

Діяльність туристичних підприємств має низку специфічних особливостей, які безпосередньо впливають на використання управлінського часу. Однією з ключових характеристик є сезонність попиту, що зумовлює нерівномірне навантаження на персонал упродовж року. У періоди пікового попиту спостерігається дефіцит часу, перевантаження працівників та підвищення ризику помилок у процесі обслуговування клієнтів.

Важливою особливістю є також високий рівень комунікаційної активності. Працівники туристичних підприємств постійно взаємодіють із клієнтами, партнерами, постачальниками послуг, що потребує значних часових витрат і чіткої організації комунікаційних процесів. Нераціональне планування зустрічей, телефонних розмов і електронного листування призводить до втрат робочого часу та зниження продуктивності праці.

Крім того, туристична діяльність пов'язана з необхідністю оперативного реагування на форс-мажорні обставини, такі як зміни розкладів, скасування рейсів, зміна умов проживання або непередбачувані ситуації під час подорожей. Це зумовлює потребу у гнучких підходах до управління часом та здатності швидко перегруповувати ресурси.

Незважаючи на очевидні переваги тайм-менеджменту, його впровадження в діяльність туристичних

підприємств супроводжується низкою проблем. Серед них можна виокремити недостатній рівень управлінських компетенцій персоналу, опір організаційним змінам, відсутність корпоративних стандартів управління часом та обмежені фінансові ресурси для впровадження сучасних технологій. Часто тайм-менеджмент сприймається як індивідуальна навичка, а не як елемент системи управління, що знижує ефективність його застосування на організаційному рівні. Відсутність комплексного підходу призводить до фрагментарного використання окремих інструментів без досягнення сталого результату.

Висновки. Результати дослідження підтверджують, що тайм-менеджмент є дієвим інструментом підвищення ефективності управління туристичною діяльністю. Час у діяльності туристичних підприємств виступає критичним управлінським ресурсом, раціональне використання якого безпосередньо впливає на якість сервісу, результативність управлінських рішень, рівень задоволеності клієнтів і психологічну стійкість персоналу.

В умовах воєнного стану тайм-менеджмент внутрішнього туризму набуває антикризового характеру та трансформується з інструменту підвищення продуктивності в засіб забезпечення адаптивності, оперативності управління та стійкості туристичних підприємств.

Скорочення горизонту планування, висока невизначеність, обмеження інфраструктури та залежність від ситуації безпеки зумовлюють необхідність впровадження гнучких моделей управління часом, орієнтованих на швидке прийняття рішень і мінімізацію часових втрат. Ефективний тайм-менеджмент у туристичній сфері має розглядатися не як сукупність окремих

технік, а як інтегрована система управління, що поєднує організаційні рішення, цифрові інструменти та психологічну підтримку персоналу. Реалізація такого підходу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності туристичних підприємств, стабілізації їх діяльності в умовах нестабільного середовища та забезпеченню сталого розвитку внутрішнього туризму.

Список використаних джерел:

1. Гаврилюк А.М., Плещан Х.В. (2016). Тайм-менеджмент як складова успішної комунікативної взаємодії в індустрії туризму в Україні. Ефективна економіка, Вип. 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4718>
2. Гузар, У., Возна, Л. (2024). Управління часом в індустрії гостинності: теоретичні та практичні аспекти. *European Science*, № 4 (sge28-04). С. 9-37. DOI: <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2024-28-00-005>
3. Кові С. (2012). 7 звичок надзвичайно ефективних людей. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 158 с. URL: <http://yanivschool.kl.com.ua/wp-content/uploads/2018/08/21112927.a6-1.pdf>
4. Примак Т.Ю., Васильчук О.В. (2019). Тайм-менеджмент як інструмент підвищення ефективності діяльності туристичного підприємства. *Ефективна економіка*, № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.70>
5. Рудик Я.М., Наливайко Н.Я., Хорошко О.В. (2025). Ефективні стратегії тайм-менеджменту для підвищення продуктивності. *Філософія та управління*, № 4(8). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.07>
6. Трейсі Б. (2020). Досягнення максимуму. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 253 с.
7. Хитра О.В. (2022). Роль тайм-менеджменту в підвищенні ефективності управління туристичним підприємством як суб'єктом гостинності. *Наукові праці МАУП. Економічні науки*, Вип. 2(65). С. 40-53. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/65-5>
8. Черевко О.В., Назаренко С.А., Приймак К.А. (2024). Тайм-менеджмент як інструмент підвищення ефективності використання робочого часу в умовах сучасного бізнесу. *Економіка та суспільство*, Вип. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-54>
9. Allen, D. (2002). *Getting Things Done: The Art of StressFree Productivity*. Penguin Books, 267 p. URL: https://www.researchgate.net/publication/318494444_Getting_Things_Done_The_Art_of_Stress-free_Productivity
10. Lothar J. Seiwert (1989) *Managing your time*. Kogan page. 79 p. URL: <https://archive.org/details/managingyourtime0000seiw/page/n83/mode/2up>
11. Macan, T.H. (1994). Time management: test of a process model. *Journal of Applied Psychology*, Vol. 79. № 3. Pp. 381-391. DOI: <https://doi.org/10.1037/0021-9010.79.3.381>
12. Mohammad Nayef Alsarayreh, Mohammed Abdul Razzaq Abu Rumman, Marwan M. Al-Nsur, Omar (Mohamad Rauf) Hayajneh. (2012). Time Management in Travel and Tourism Companies in Jordan. *Journal of Management Research*, Vol. 4. No. 1. DOI: <https://doi.org/10.5296/jmr.v4i1.1005>

References:

1. Havryliuk, A.M., & Pletsan, Kh.V. (2016). Tajm-menedzhment jak skladova uspishnoi komunikativnoi vzaemodii v industrii turyzmu v Ukraini [Time management as a component of successful communicative interaction in the tourism industry in Ukraine]. *Efficient economy*, Vol. 1. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4718> [in Ukrainian].
2. Huzar, U., & Vozna, L. (2024). Upravlinnia chasom v industrii hostynnosti: teoretychni ta praktychni aspekty [Time management in the hospitality industry: theoretical and practical aspects]. *European Science*, No. 4. (sge28-04). Pp. 9-37. DOI: <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2024-28-00-005> [in Ukrainian].
3. Covey, S. (2012). 7 zvuchok nadzvuchayno efektuvnyh ludey [7 Habits of Highly Effective People]. Kharkiv : Family Leisure Club, 158 p. Retrieved from: <http://yanivschool.kl.com.ua/wp-content/uploads/2018/08/21112927.a6-1.pdf> [in Ukrainian].
4. Prymak, T.Y., & Vasylichuk, O.V. (2019). Taim-menedzhment yak instrument pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti turystychnoho pidpriemstva [Time management as a tool for improving efficiency of tourism enterprise]. *Efficient economy*. No. 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.70> [in Ukrainian].
5. Rudyk, Ya.M., Nalyvaiko, N.Ya., & Khoroshko, O.V. (2025). Efektyvni stratehii taim-menedzhmentu dlia pidvyshchennia produktyvnosti [Effective time management strategies to increase productivity]. *Philosophy and management*, No. 4(8). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.4.07> [in Ukrainian].
6. Trejsi, B. (2020). Dosyzhnenya maksumumu. [Achieving the maximum]. Kharkiv : Family Leisure Club, 253 p. [in Ukrainian].
7. Khytra, O.V. (2022). Rol taim-menedzhmentu v pidvyshchenni efektyvnosti upravlinnia turystychnym

pidpriemstvom yak subiekтом hostynnosti [The role of time management in improving the efficiency of tourist enterprise management as a subject of the hospitality industry]. Scientific works of the IAPM. Economic sciences, Vol. 2(65). Pp. 40-53. DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/65-5> [in Ukrainian].

8. Cherevko, O.V., Nazarenko, S.A., & Pryimak, K.A. (2024). Taim-menedzhment yak instrument pidvyschennia efektyvnosti vykorystannia robochoho chasu v umovakh suchasnoho biznesu [Time management as a tool for increasing the efficiency of using working time in the condition of modern business]. Economy and society, Vol. 68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-54> [in Ukrainian].

9. Allen, D. (2002). Getting Things Done: The Art of StressFree Productivity. Penguin Books, 267 p. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/318494444_Getting_Things_Done_The_Art_of_Stress-free_Productivity [in English].

10. Lothar J. Seiwert (1989) Managing your time. Kogan page. 79 p. Retrieved from: <https://archive.org/details/managingyourtime0000seiw/page/n83/mode/2up> [in English].

11. Macan, T.H. (1994). Time management: test of a process model. Journal of Applied Psychology, Vol. 79. № 3. Pp. 381-391. DOI: <https://doi.org/10.1037/0021-9010.79.3.381> [in English].

12. Mohammad Nayef Alsarayreh, Mohammed Abdul Razzaq Abu Rumman, Marwan M. Al-Nsur, Omar (Mohamad Rauf) Hayajneh. (2012). Time Management in Travel and Tourism Companies in Jordan. Journal of Management Research, Vol. 4. No. 1. DOI: <https://doi.org/10.5296/jmr.v4i1.1005> [in English].

Дата надходження статті: 07.01.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 23.01.2026 р.